

Rolnummer 660
Arrest nr. 82/94 van 1 december 1994

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 135 van het Wetboek van Strafvordering, gesteld door de kamer van inbeschuldigingstelling van het Hof van Beroep te Luik.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en L. De Grève, en de rechters H. Boel, P. Martens, Y. de Wasseige, E. Cerexhe en H. Coremans, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vraag

Bij arrest van 20 januari 1994 in zake het openbaar ministerie tegen Jacques Charlier heeft de kamer van inbeschuldigingstelling van het Hof van Beroep te Luik de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 135 van het Wetboek van Strafvordering de regels die zijn vastgesteld bij de artikelen 6 en 6bis van de Belgische Grondwet en bij artikel 6 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden in zoverre het, buiten het geval bedoeld in artikel 539 van hetzelfde Wetboek, de verdachte niet toestaat beroep in te stellen tegen een beslissing van de raadkamer waarbij hij naar de correctionele rechtbank wordt verwezen, terwijl een beroep tegen de beslissingen van de raadkamer die krachtens de artikelen 128, 129 en 130 van hetzelfde Wetboek zijn genomen, zowel voor de burgerlijke partij als voor de openbare partij mogelijk is ? »

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschied

J. Charlier wordt ervan beticht als dader verschillende misdrijven te hebben begaan. Uit hoofde van verscheidene van die tenlasteleggingen werd hij bij beschikking van de raadkamer van de rechtbank van eerste aanleg te Luik van 3 november 1993 naar de correctionele rechtbank verwezen. Hij heeft tegen die beschikking hoger beroep ingesteld.

In zijn arrest van 20 januari 1994 wijst het Hof van Beroep te Luik, kamer van inbeschuldigingstelling, erop dat het openbaar ministerie en de burgerlijke partijen de ontvankelijkheid van het hoger beroep dat is ingesteld betwisten, dat de verdachte niet beweert voor de raadkamer enige betwisting van bevoegdheid te hebben opgeworpen en zich derhalve niet beroept op het voordeel van artikel 539 van het Wetboek van Strafvordering, maar dat hij ter verdediging aanvoert « dat de toestand waarin artikel 135 van het Wetboek van Strafvordering hem ten deze brengt, de beginselen schendt die zowel bij de artikelen 6 en 6bis van de Belgische Grondwet als bij artikel 6 van het Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden zijn vastgesteld en dat hij verzoekt dat hierover een prejudiciële vraag wordt gesteld aan het Arbitragehof ».

Het Hof van Beroep te Luik, kamer van inbeschuldigingstelling, beslist, na te hebben vastgesteld dat de bij artikel 26 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 bepaalde voorwaarden zijn vervuld, aan het Arbitragehof de hiervoor gepreciseerde prejudiciële vraag te stellen.

III. De rechtspleging voor het Hof

De expeditie van de verwijzingsbeslissing is op 27 januari 1994 ter griffie ingekomen.

Bij beschikking van dezelfde dag heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 11 maart 1994 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 16 maart 1994.

Memories zijn ingediend door :

- J. Charlier, wonende te 4630 Soumagne, chaussée de Wégimont 142, bij op 11 april 1994 ter post aangetekende brief;
- de naamloze vennootschap Gesbanque, met maatschappelijke zetel te 4000 Luik, rue Lebeau 3, bij op 12 april 1994 ter post aangetekende brief;
- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 27 april 1994 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 29 april 1994 ter post aangetekende brieven.

J. Charlier heeft een memorie van antwoord ingediend bij op 19 mei 1994 ter post aangetekende brief.

Bij beschikking van 28 juni 1994 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot 27 januari 1995.

Bij beschikking van 13 juli 1994 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 15 september 1994, na de vraag als volgt te hebben geherformuleerd :

« Schendt artikel 135 van het Wetboek van Strafvordering de regels die zijn vastgesteld bij de artikelen 10 en 11 (vroegere artikelen 6 en 6bis) van de Grondwet, *juncto* artikel 6 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden in zoverre het, buiten het geval bedoeld in artikel 539 van hetzelfde Wetboek, de verdachte niet toestaat beroep in te stellen tegen een beslissing van de raadkamer waarbij hij naar de correctionele rechtbank wordt verwezen, terwijl een beroep tegen de beslissingen van de raadkamer die krachtens de artikelen 128, 129 en 130 van hetzelfde Wetboek zijn genomen, zowel voor de burgerlijke partij als voor de openbare partij mogelijk is ? »

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 13 juli 1994 ter post aangetekende brieven.

Bij beschikking van 9 september 1994 heeft de voorzitter in functie vastgesteld dat rechter J. Delruelle wettig verhinderd is en dat zij wordt vervangen als lid van de zetel door rechter Y. de Wasseige en als verslaggever door rechter P. Martens.

Op de terechtzitting van 15 september 1994 :

- zijn verschenen :
 - . Mr. Ph. Levy en Mr. D. Andrien, advocaten bij de balie te Luik, voor J. Charlier;
 - . Mr. F. Moises, advocaat bij de balie te Luik, voor de n.v. Gesbanque;
 - . Mr. E. Jakhian, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers P. Martens en H. Boel verslag uitgebracht;
- zijn de advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

Memorie van J. Charlier

A.1. Het stelsel dat bij artikel 135 van het Wetboek van Strafvordering is ingevoerd, is volkomen strijdig met de regel van de gelijkheid die tussen de beschuldiging en de verdediging in strafzaken moet bestaan zodra de beklaagde geacht wordt partij in het geding te zijn.

In Frankrijk werd artikel 186 van de « Code de procédure pénale » trouwens bij een wet van 4 januari 1993 gewijzigd om de persoon tegen wie een onderzoek is ingesteld de mogelijkheid te bieden hoger beroep aan te tekenen tegen de beschikkingen van verwijzing van de onderzoeksrechter.

Twee argumenten worden aangevoerd om aan de beklaagde het recht te weigeren verzet aan te tekenen tegen een beschikking van verwijzing. « Het eerste argument is dat artikel 135 van het Wetboek van Strafvordering hierin niet voorziet. Het tweede is dat de beschikking van verwijzing geen afbreuk doet aan de rechten van de verdachte, aangezien zij geen uitspraak doet over diens schuld en de verdachte zijn verweermiddelen kan doen gelden voor de feitenrechter. »

Tevens werd de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens sinds het arrest Neumeister van 27 juni 1968 aangevoerd, waarin dat Hof preciseerde dat het beginsel dat de partijen in de loop van het strafproces met gelijke wapens moeten kunnen strijden, niet toepasselijk is op de procedures met betrekking tot de voorlopige hechtenis. Het Hof van Cassatie en de andere rechtscolleges van de rechterlijke orde hebben zich op die rechtspraak geïnspireerd en geoordeeld dat het Verdrag niet van toepassing is op de onderzoeksprocedure.

Die rechtspraak moet thans worden herzien wegens de evolutie die de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft doorgemaakt.

« Het recht op een billijk proces impliceert, zowel in een burgerlijke rechtsvordering als in een strafvordering, dat elke partij bij een dergelijke vordering binnen redelijke perken over een mogelijkheid moet beschikken om haar zaak aan de rechtbank uiteen te zetten in omstandigheden die haar niet in aanzienlijke mate benadelen ten opzichte van de tegenpartij. Dat is de draagwijdte van het beginsel van de gelijke wapens dat het hele proces moet bezielen. »

Dat beginsel wordt miskend door de bepaling waarover de prejudiciële vraag handelt en een verschil in behandeling tussen de beklaagde en de burgerlijke partij of het openbaar ministerie kan niet objectief en redelijk worden verantwoord.

« Het argument dat een beschikking van verwijzing geen afbreuk doet aan de rechten van de verdachte, dat zij geen uitspraak doet over diens schuld en dat die verdachte zijn verweermiddelen voor de feitenrechter kan doen gelden, getuigt van een louter theoretische visie op het proces. »

Dat argument houdt geen rekening met de beproeving die de beklaagden en hun familie moeten doorstaan. Het houdt evenmin rekening met het feit dat de verwijzing naar de correctionele rechtbank een inbreuk op de waardigheid met zich meebrengt, die slechts op onvolkomen wijze door een vrijspraak wordt weggewist, aangezien de verdachte op legitieme wijze een buitenvervolginstelling kan verkiezen boven een vrijspraak.

« Het lijkt van gezond verstand te getuigen, billijk te zijn en, vooral, in overeenstemming te zijn met de algemene beginselen van het hoger beroep in strafzaken en met die van de gelijke wapens in het strafproces, dat aan de beklaagde het recht wordt voorbehouden hoger beroep aan te tekenen tegen alle beschikkingen die de stelling benadelen die hij tevergeefs voor de raadkamer heeft doen gelden. »

Het argument dat is afgeleid uit het stilzwijgen van artikel 135 van het Wetboek van Strafvordering mag niet doorslaggevend zijn, aangezien de conclusie die eruit wordt getrokken volkomen in tegenspraak is met de wil van de wetgever. « De auteurs van het Wetboek van Strafvordering hebben immers gewild dat de beschuldiging pas ter terechtzitting wordt gebracht wanneer zij is vrijgemaakt van alle onregelmatigheden die erop kunnen wegen en dat de mondelinge procedure zelf niet mag worden aangetast door de gebreken van de handelingen die eraan zijn voorafgegaan. » De rechtspraak heeft het vroegere artikel 135 van het Wetboek van Strafvordering in een ruime, voor het openbaar ministerie gunstige zin geïnterpreteerd. Het kan niet worden verantwoord dat een beperkende interpretatie wordt gegeven ten nadele van de beklaagde.

« Tot slot kan de toepasselijkheid van artikel 6 van het Verdrag in het stadium dat voorafgaat aan de verwijzing naar een rechter evenmin in ernst worden betwist. » Er wordt verwezen naar artikelen uit de rechtsleer en naar arresten en beslissingen van de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

Men kan overigens niet staande houden dat de rechtscollages die tussenkomen in het stadium van het onderzoek er niet toe worden gebracht te beslissen over de gegrondheid van een beschuldiging in strafzaken. Dat is daarentegen wel het geval wanneer zij het bestaan van de strafbare feiten vaststellen en de schorsing van de uitspraak van de veroordeling uitspreken of wanneer zij de afwezigheid van elk bezwaar ten aanzien van de beklaagden vaststellen en de buitenvervolginstelling uitspreken. Het woord « beschuldiging » heeft trouwens een autonome betekenis die eigen is aan het Verdrag.

Memorie van de n.v. Gesbanque

A.2. Het Hof van Cassatie oordeelt dat artikel 6 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden geen betrekking heeft op de uitoefening van de rechten van de verdediging voor de onderzoeksgerechten, behalve wanneer die gerechten uitspraak doen over de gegrondheid van de tenlastelegging of over een betwisting aangaande rechten of verplichtingen met een burgerlijk karakter.

In de zaak *Can tegen Oostenrijk* heeft de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens geen algemeen standpunt ingenomen over de vraag of de bij dat artikel 6 vastgestelde waarborgen gelden in de loop van de onderzoeksfase. De Commissie heeft enkel toegegeven dat artikel 6, § 3, b en c, van toepassing is tijdens de onderzoeksfase wegens het belang van de bij die bepalingen vastgestelde waarborgen met het oog op de voorbereiding van de berechtingsfase.

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens hebben voor het overige die vraag niet beslecht.

Het beginsel van de gelijke wapens valt samen met het algemene rechtsbeginsel van de eerbiediging van de rechten van de verdediging, hetgeen de wetgever niet verbiedt de uitoefening van dat recht speciaal te regelen in een welbepaalde aangelegenheid. Het beginsel van de gelijke wapens is een relatief begrip : het betreft geen wettelijke gelijkheid. Om te bepalen of een proces billijk is, moet de hele procedure, en niet een aspect of een bijzonder tussengeschiedt ervan in beschouwing worden genomen.

« Ten deze zou de beklaagde, aangezien hij voor de vonnisgerechten over de mogelijkheid beschikt om de elementen die het openbaar ministerie tegen hem heeft aangebracht, vrijelijk tegen te spreken, in de regel niet kunnen betogen dat hij geen recht heeft op een billijk proces in de zin van het Verdrag. »

De artikelen 10 en 11 van de Grondwet zijn niet geschonden omdat « de beschikking van verwijzing slechts een toestemming vormt om te dagvaarden, hetgeen voor de verdachte in beginsel geen definitief nadeel tot gevolg heeft, aangezien zij de verdachte de mogelijkheid biedt ieder verweermiddel te doen gelden voor de vonnisgerechten, terwijl een beschikking van buitenvervolginstelling het strafrechtelijk onderzoek definitief afsluit, hetgeen de belangen van de burgerlijke partij schaadt.

Tot slot zou het evenwicht tussen de bescherming van sommige belangen van de beklaagde en de vereisten van de bestraffing van de misdrijven worden verstoord indien aan de verdachte een mogelijkheid zou worden geboden om een beroep in te stellen buiten het geval van onregelmatigheden in de procedure, vermits een aanzienlijk gevaar zou bestaan dat de procedures worden verlengd door ongegronde hogere beroepen ».

Memorie van de Ministerraad

A.3. De situaties waarin de bij artikel 135 van het Wetboek van Strafvordering bedoelde personen zich bevinden, kunnen niet met elkaar worden vergeleken, want hun situatie ten aanzien van het beroep bedoeld in die bepaling, is wezenlijk verschillend. Die ongelijke situatie komt voort uit twee verschillende bronnen: de omstandigheid dat geen symmetrie tot stand kan worden gebracht tussen de situatie van het openbaar ministerie en de burgerlijke partij die met een beschikking van buitenvervolginstelling worden geconfronteerd, en die van de verdachte die wordt geconfronteerd met een beslissing tot verwijzing voor de feitenrechter, alsmede de omstandigheid dat de rol van elke partij in het voorbereidend onderzoek van een strafzaak verschillend is.

« De buitenvervolginstelling maakt een einde aan de strafvordering en aan de burgerlijke rechtsvordering. Zij brengt rechtstreeks schade toe aan de doelstellingen van het parket en van de burgerlijke partij, terwijl de verwijzingsbeslissing de rechten van de verdachte in geen enkel opzicht schaadt. »

De verschillen tussen de rol van het openbaar ministerie en die van de verdachte houden verband met de opdracht van het openbaar ministerie als openbare dienst, namelijk de waarheidsvinding in het strafproces. Het verschil tussen de situatie van de burgerlijke partij en die van de verdachte houdt verband met het uitsluitend burgerlijke karakter van de vordering van de burgerlijke partij. « Het is begrijpelijk dat de wetgever de burgerlijke partij heeft toegestaan van een hoger rechtscollège het recht te trachten te verkrijgen om eindelijk haar belangen te doen gelden voor de feitenrechters, vermits de verdachte de zijne reeds voor de raadkamer kan doen gelden, aangezien zij van strafrechtelijke aard zijn. »

Het doel van de wetgever bestaat er niet in de verdachte zijn verweermiddelen geheel of gedeeltelijk te ontnemen, maar wel te vermijden dat de procedures worden overgedaan en dat het strafgeding onnodig wordt verlengd, hetgeen strijdig zou kunnen zijn met artikel 6, § 1, van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Ten aanzien van die doelstelling is het aangewende criterium objectief en adequaat, in zoverre het steunt op het verschil in situatie waarop reeds is gewezen.

Aan het evenredigheidsbeginsel wordt geen afbreuk gedaan en het is niet gepast dat aan het openbaar ministerie en aan de burgerlijke partij een recht wordt ontnomen, terwijl de omstandigheid dat de verdachte over geen rechtsmiddel beschikt, hem geen enkel recht ontnemt en zijn belangen dan ook niet schaadt. Bovendien moet met betrekking tot het recht van het openbaar ministerie om beroep aan te tekenen, worden opgemerkt dat het openbaar ministerie hoger beroep moet aantekenen tegen een verwijzingsbeslissing die strijdig is met zijn vorderingen van buitenvervolginstelling, zodat de gevolgen van het feit dat aan de verdachte het recht wordt ontnomen zelf het beroep in werking te stellen, aanzienlijk worden afgezwakt door die verplichting.

Ten aanzien van het recht van de burgerlijke partij om beroep aan te tekenen moet worden herhaald dat het twee beperkingen behelst: de zeer korte termijn die is opgelegd - vierentwintig uren - en die de burgerlijke partij tot uiterste spoed verplicht en de verdachte dan ook in een veel gunstiger situatie plaatst, aangezien hij geen enkel risico loopt van verlies van rechten, en de verplichting, ten laste van het Hof van Beroep, kamer van inbeschuldigingstelling, om de burgerlijke partij wier eis verworpen wordt, zelfs ambtshalve te veroordelen tot schadeloosstelling van de verdachte.

Er dient niet te worden onderzocht of artikel 135 van het Wetboek van Strafvordering overeenstemt met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, omdat de onderzoeksgerechten in het algemeen niet aan dat artikel zijn onderworpen, behalve indien het voorbereidend onderzoek, wegens de bijzondere organisatie van de procedure, van fundamenteel belang is in het geheel van de procedure, hetgeen hier niet het geval is. De verwijzing schaadt immers geenszins de belangen van de verdachte, zoals reeds werd onderstreept.

Subsidiair moet ervan worden uitgegaan dat artikel 135 van het Wetboek van Strafvordering het evenwicht tussen het openbaar ministerie, de burgerlijke partij en de verdachte niet verbreekt en het beginsel van de gelijke wapens niet miskent. Voor het overige dient ook te worden opgemerkt dat het Arbitragehof niet bevoegd is om de overeenstemming te beoordelen van een wet met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, los van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet.

Memorie van antwoord van J. Charlier

A.4. De Belgische Staat haalt ten onrechte een argument uit het verschil in situatie van de partijen. De bewering dat de beschikking van buitenvervolginstelling een einde maakt aan de strafvordering of aan de burgerlijke rechtsvordering, is onjuist. « Het openbaar ministerie kan het onderzoek heropenen in geval van nieuwe bezwaren, waarbij alle voorheen gestelde onderzoeksdaeden onverminderd geldig blijven. Anderzijds kan de burgerlijke partij haar vordering voor de burgerlijke rechtscollages instellen, aangezien de beschikking van buitenvervolginstelling geen kracht van gewijsde heeft. » Daarentegen loopt de verdachte zijnerzijds het gevaar dat zijn eerbaarheid door een openbare terechtzitting definitief wordt aangetast.

Het is weliswaar zo dat de verschillende partijen in het kader van het voorbereidend onderzoek een verschillende rol spelen, maar dat kan geen verantwoording bieden voor een verschil in de uitoefening van de beroepen tegen beslissingen die nadeel berokkenen, aangezien de partijen over gelijke wapens moeten beschikken tegen die beslissingen. Het is overigens niet juist dat het openbaar ministerie verplicht is hoger beroep in te stellen tegen een beschikking van verwijzing uitgesproken door de raadkamer. Het openbaar ministerie kan dat hoger beroep niet instellen en dat is de reden waarom die mogelijkheid aan de verdachte moet worden geboden.

Het doel van de wetgever en het criterium van onderscheid kunnen niet duidelijk tot uiting komen, omdat de onmogelijkheid waarin de verdachte verkeert om hoger beroep in te stellen niet voortvloeit uit de tekst van artikel 135 van het Wetboek van Strafvordering, maar wel uit de interpretatie die er in de rechtspraak aan is gegeven op grond van de vroegere tekst, zowel in Frankrijk als in België.

De Franse wetgever heeft zijnerzijds de bepaling gewijzigd bij een wet van 17 juli 1956, met name om de beklaagde ruimere mogelijkheden te bieden om hoger beroep in te stellen tegen de beschikkingen van de onderzoeksrechter, maar dat is nog niet het geval in België en de rechtspraak is evenmin geëvolueerd. Er dient evenwel te worden opgemerkt dat zich op dat vlak evoluties voordoen en dat de Commissie Strafprocesrecht in haar verslag een wijziging van artikel 135 van het Wetboek van Strafvordering voorstelt om aan de verdachte een rechtsmiddel te bieden tegen de beschikking van de raadkamer waarbij de procedure wordt geregeld. De bedoeling van de wetgever lijkt derhalve bekend en gaat in de richting van een wijziging. « In afwachting van een verwezenlijking van die bedoeling en teneinde - in voorkomend geval - die verwezenlijking te versnellen, vraagt de verzoeker het Hof » te verklaren dat artikel 135 van het Wetboek van Strafvordering de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt.

- B -

B.1. Artikel 135 van het Wetboek van Strafvordering bepaalt :

« De procureur des Konings en de burgerlijke partij kunnen binnen vierentwintig uren hoger beroep aantekenen tegen beschikkingen gegeven overeenkomstig de artikelen 128, 129 en 130. Die termijn loopt ten aanzien van de procureur des Konings vanaf de beschikking en ten aanzien van de burgerlijke partij vanaf de dag waarop de beschikking haar is betekend op de woonplaats door haar gekozen in de plaats waar de rechtbank haar zetel heeft. »

Artikel 539 van hetzelfde Wetboek bepaalt :

« Wanneer de verdachte, de beklaagde of de beschuldigde, de ambtenaar belast met het openbaar ministerie of de burgerlijke partij hetzij de exceptie van onbevoegdheid van een rechtbank van eerste aanleg of van een onderzoeksrechter, hetzij een declinatoire exceptie heeft opgeworpen, kan niemand zich tot het Hof van Cassatie wenden om regeling van rechtsgebied te verkrijgen, onverschillig of de exceptie aangenomen dan wel verworpen is; onverminderd het recht om voor het hof van beroep hoger beroep in te stellen tegen de beslissing van de rechtbank van eerste aanleg of van de onderzoeksrechter, en het recht om zich in cassatie te voorzien tegen het arrest van het hof van beroep, indien daartoe grond bestaat. »

B.2. Naar luid van artikel 539 van het Wetboek van Strafvordering kan de verdachte enkel hoger beroep instellen tegen de beschikking waarbij hij naar het vonnisgerecht wordt verwezen als hij voor de raadkamer een exceptie van onbevoegdheid heeft opgeworpen. Volgens artikel 135 van hetzelfde Wetboek kunnen de procureur des Konings en de burgerlijke partij daarentegen hoger beroep aantekenen tegen de beschikkingen die de voortzetting van de strafvordering verhinderen,

zonder dat de ontvankelijkheid van hun beroepen tot bevoegdheidsbetwistingen is beperkt.

B.3. De grondwettelijke regels van de gelijkheid en de niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.4. Tussen het openbaar ministerie en de verdachte bestaat een fundamenteel verschil dat op een objectief criterium steunt : het openbaar ministerie vervult, in het belang van de gemeenschap, de opdrachten van openbare dienst met betrekking tot de opsporing en de vervolging van de misdrijven (artikelen 22 tot 47 van het Wetboek van Strafvordering) en vordert de toepassing van de strafwet (artikel 138 van het Gerechtelijk Wetboek); de verdachte verdedigt zijn persoonlijk belang. Dat verschil biedt een redelijke verantwoording voor het feit dat het openbaar ministerie tijdens de volledige duur van het onderzoek prerogatieven geniet waarvan de grondwettigheid niet kan worden beoordeeld door zijn situatie te vergelijken met die van de verdachte.

B.5. Aangezien evenwel de wetgever na afloop van het onderzoek, een procedure voor de raadkamer invoert die grondig verschilt van die voor het vonnisgerecht, voorziet in een debat op tegenspraak tussen het openbaar ministerie en de verdachte, aan de burgerlijke partij, die particuliere belangen verdedigt, de mogelijkheid biedt om aan dat debat deel te nemen en tot slot een beroep organiseert tegen de beslissing van de raadkamer, kan de omvang van dat beroep alleen verschillen naar gelang van de persoon die het instelt, ingeval die ongelijke behandeling objectief en redelijk is verantwoord.

B.6. Het verschil tussen de situatie waarin het openbaar ministerie zich bevindt en die waarin de verdachte verkeert, biedt een redelijke verantwoording voor het feit dat, wanneer het onderzoek eindigt met een beschikking van buitenvervolginstelling die een einde maakt aan de strafvordering waarmee het openbaar ministerie is belast, dit laatste bij de uitoefening van zijn wettelijke opdracht in hoger beroep het bestaan kan doen gelden van bezwaren die het voldoende acht om de verdachte

naar het vonnisgerecht te verwijzen, terwijl de verdachte niet over hetzelfde rechtsmiddel beschikt tegen een verwijzingsbeschikking.

De beschikking van buitenvervolginstelling maakt immers een einde aan de strafvordering en het openbaar ministerie kan ze enkel hervatten door de heropening van het onderzoek te vorderen wegens nieuwe bezwaren. De verwijzingsbeschikking biedt de verdachte daarentegen de mogelijkheid al zijn verweermiddelen voor de feitenrechter te doen gelden.

Dezelfde redenen verantwoorden dat de burgerlijke partij over eenzelfde beroep beschikt als het openbaar ministerie, aangezien een beschikking van buitenvervolginstelling ook voor haar een einde maakt aan de strafvordering waarop zij haar burgerlijke rechtsvordering heeft geënt, en zij de laatstgenoemde vordering enkel voor de burgerlijke rechter kan voortzetten.

B.7. Artikel 539 van het Wetboek van Strafvordering beperkt er zich evenwel niet toe de verdachte te verhinderen, in hoger beroep, het bestaan te betwisten van bezwaren die voldoende zijn om hem naar het vonnisgerecht te verwijzen. Het verbiedt hem eveneens de verwijzingsbeslissing te betwisten door de onregelmatigheid aan te voeren van onderzoeksverrichtingen die voor hem ongunstig uitvallen, terwijl het openbaar ministerie en de burgerlijke partij een beslissing van buitenvervolginstelling kunnen betwisten die op de onregelmatigheid van onderzoeksverrichtingen is gegrond.

B.8. De verschillende situatie van de verdachte, beschreven in B.6, volstaat niet om dat verschil in behandeling te verantwoorden. Het is in het belang van zowel het openbaar ministerie en de burgerlijke partij als de verdachte dat aan een ieder de mogelijkheid wordt geboden om reeds in het stadium van het onderzoek de onregelmatigheden te doen gelden die een beslissing van buitenvervolginstelling of een verwijzingsbeslissing zouden aantasten.

B.9. Door de verdachte niet toe te staan voor de kamer van inbeschuldigingstelling te doen gelden dat geen voldoende bezwaren voorhanden zijn om hem naar het vonnisgerecht te verwijzen, heeft de wetgever een maatregel genomen die op een objectief criterium steunt. Hij staat in verhouding tot de nagestreefde doelstelling die erin bestaat de bestraffing van de misdrijven te verzekeren; hij is hiermee niet onevenredig.

Maar door het beroep dat aan de verdachte wordt geboden tegen een verwijzingsbeschikking, te beperken tot de excepties van onbevoegdheid alleen, terwijl die beperking niet van toepassing is wanneer het openbaar ministerie en de burgerlijke partij in hoger beroep gaan tegen een beschikking van buitenvervolginstelling van de raadkamer die op de onregelmatigheid van een onderzoeksmaatregel is gegrond, heeft de wetgever een maatregel genomen die onevenredig is met de doelstelling die hij nastreeft. In die mate schendt artikel 135 van het Wetboek van Strafvordering de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

artikel 135 van het Wetboek van Strafvordering schendt de regels die bij de artikelen 10 en 11 van de Grondwet zijn vastgesteld in zoverre het, gelezen in samenhang met artikel 539 van hetzelfde Wetboek, het beroep dat aan de verdachte wordt geboden tegen een verwijzingsbeschikking, beperkt tot de excepties van onbevoegdheid alleen, terwijl die beperking niet van toepassing is op het openbaar ministerie en op de burgerlijke partij wanneer zij hoger beroep instellen tegen een beschikking van buitenvervolginstelling die gegrond is op de onregelmatigheid van een onderzoeksmaatregel.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 1 december 1994.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

M. Melchior